

Κ. Κ. Πιττακός

Ο ΘΕΑΤΗΣ,

ἡ

Δοκίμια τεχνολογικά περὶ τὰ τῆς κειραρίας,

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΗΘΙΚΟΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΝ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ,
ΚΑΙ ΘΕΣΜΟΘΕΤΙΚΟΝ,

Ἐκδιδόμενον δις τοῦ μηνὸς
παρὰ
ΜΙΧΑΗΛ ΣΧΙΝΑ.

ἈΡΙΘΜ. Δ'. ΠΕΡΙΟΔΟΣ Α'.

Θήξας δὲ κε φῶγ' ἀρετῶν, ποτὶ
κελάριον ἕρμασε κλέος ἀ-
νήρ, θεῶν σὺν πικραμῶν,
ἦτοι,

Μὲ τὴν ἀρετὴν ἀκονίζετε τοὺς ἀνδρας,
εἰς ὑψηλὴν τοὺς ἐκφέρομεν δόξαν, σὺν
θεῶν βοθηῶν. Πινδ. Ὀλύμπ. εἰδ. 6.

ἘΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

ἘΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΟΛΥΜΕΡΗ.

1836.

Ο ΘΕΑΤΗΣ,

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΗΘΙΚΟΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΝ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ
ΚΑΙ ΘΕΣΜΟΘΕΤΙΚΟΝ.

Ἀριθμὸς 4. Περίοδος Πρώτη. τῇ 15 Δεκεμβ. 1836.

Παρακαλοῦνται οἱ συνδρομηταὶ τοῦ Θεατοῦ, ὅσοι δὲν προκατέβαλον, νὰ στείλωσι τὴν συνδρομὴν τῆς πρώτης διμηνίας, ἐν μὲν Ἀθήναις, πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Θεατοῦ, κατὰ τὴν ὁδὸν Μικούλη Ἀριθ. 11. πλησίον τοῦ Δικαστηρίου τῶν Ἐφετῶν, ἐν δὲ ταῖς Ἐπαρχίαις, νὰ τὴν παραδώσωσιν εἰς τὴν Διευθυντὰς τῶν ταχυδρομείων διὰ νὰ μᾶς σταλῆ.

Διὰ τοὺς ἔξω τῆς Ἐπικρατείας συνδρομητὰς γίνεται ἄλλη φροντίς.

Οὐσία καὶ βάσεις τοῦ δημοσίου εἴτε πολιτικοῦ δικαίου,
ἑσωτερικοῦ τε καὶ ἐξωτερικοῦ.

ἌΡΘΡΟΝ Α΄.

Περὶ τοῦ ἑσωτερικοῦ δημοσίου δικαίου·

Ὁ ἄνθρωπος, ἔχων ἐκ φύσεως χρεῖας θρησκευτικὰς, διανοη-
τικὰς, ἠθικὰς καὶ σωματικὰς, δικαιούται νὰ τὰς εὐχαριστῆ,
φιλάττων μὲν τὸ καθήκον περὶ ἑαυτὸν κατὰ λογικὸν ζῶον,
τὸ δὲ καθήκον περὶ τοὺς ὁμοίους του κατὰ ζῶον κοινωνικόν.
Τοῦτο εἶνε τὸ φυσικὸν δίκαιον (1) [droit nature]. Ση-
μειωτέον δὲ ἐν παρόδῳ, ὅτι δὲν ὑπάρχουσι δικαίωματα χωρὶς
ἀντίστοιχα καθήκοντα ἢ χρέη.

Τὸ φυσικὸν δίκαιον, ἀσφαλιζόμενον καὶ κυρούμενον ἀπὸ
τὸ κράτος τῆς κοινωνίας, ὀνομάζεται ἐμπολι ἢ ἀστυκὸν
δίκαιον, [droit civil], ἢ ἰδιωτικὸν [privé] πρὸς διαστολὴν
τοῦ δημοσίου, εἴτε πολιτικοῦ. Περιέχει δὲ τὸ δίκαιον τοῦτο,

(1) Καὶ νόμος φυσικός.

ὡς εἴπαμεν καὶ ἀλλαγῶ (1), τὴν ζῶν τῷ ἀνθρώπῳ, τὴν σωματικὴν ἐλευθερίαν, τὴν κτῆσιν, τὸ φρονεῖν καὶ λέγειν καὶ γράφειν, καὶ τὴν τιμὴν.

Ὅταν τὸ κράτος τῆς κοινωνίας παραδοθῆ εἰς τὸ αὐτόματον ἢ εἰς τὴν βίαν, τὰ δικαιώματα ταῦτα κακοπαθοῦσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον. Ἀνάγκη ἄρα νὰ συνταχθῆ τὸ κοινωνικὸν κράτος κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον. Ἐκ τούτου προκύπτει τὸ ἐσωτερικὸν δημόσιον εἴτε πολιτικὸν δίκαιον (2), [droit public interne], τὸ λεγόμενον καὶ Συνταγματικόν.

Ἄρα τὸ μὲν ἰδιωτικὸν δίκαιον εἶνε ὁ σκοπὸς, τὸ δὲ πολιτικὸν εἶνε τὸ μέσον. Καὶ ἡ ῥύθμισις τοῦ κοινωνικοῦ κράτους εἴτε τῆς δημοσίου ἐξουσίας, τέλος ἔχει τὴν ἀσφάλειαν τῶν δικαιωμάτων καὶ ἀπολαύσεων τῶν μελῶν τοῦ κοινωνικοῦ σώματος.

Ῥυθμίζεται τὸ κοινωνικὸν κράτος διὰ τῆς κοινωνικῆς συνθήκης, [pacte social], ἡ γραπτῆς ἢ ἀγράφου. Ἡ συνθήκη αὕτη λέγεται καὶ Σύνταγμα. Τὸ Σύνταγμα δὲ κατασκευάζεται, ἢ ἀνακρίνεται καὶ κυροῦται ἀπὸ τὸ ἔθνος.

Ἐκ τῆς συνθήκης ταύτης προβαίνουσι διὰ τοὺς πολίτας πέντε τινὰ πολιτικὰ (δημόσια) δικαιώματα, [droits politiques], εἴτε ἐξουσίαι πολιτικαί, αἱ ἐξῆς ἢ ἐκλεκτικὴ ἐξουσία, ἢ νομοθετικὴ, ἢ δικαστικὴ, ἢ ἐπιτελεστικὴ, [pouvoir exécutif], καὶ ἢ συντηρητικὴ ἢ ἰθυτικὴ [pouvoir conservateur ou modérateur].

Πολῆται πρακτικοὶ [actifs] ὀνομάζονται, οἱ ἔχοντες πλήρη τὴν χρῆσιν τῶν ἰδιωτικῶν τε καὶ πολιτικῶν δικαιωμάτων, ἀπὸ τὰ ὅποια ἀπείργονται ἐν μέρει ἢ ὀλοτελῶς, διὰ λόγους ἰδιωτικῆς καὶ κοινωνικῆς ὠφελείας, οἱ ἀφήλικες καὶ ἄλλοι ὑπεξούσιοι, καὶ αἱ γυναῖκες· ἔτι δὲ οἱ ἠλίθιοι καὶ παράφρονες, καὶ οἱ καταψηφισθέντες ὑπὸ δίκης καὶ νόμου ῥητοῦ.

(1) Φυλλάδ. Α. σελ. 11.

(2) Καὶ νόμος πολιτικός.

Ἔθνος, δηλαδὴ ἐπὶ ξένης γεννημένος ἀλλόφυλος, ἀλλόγλωσσος καὶ ἀλλόθρησκος, δὲν μετέχει τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων εἰμὴ ἀφ' οὗ πολιτογραφηθῆ. Ἐγγράφεται δὲ εἰς τοὺς πολίτας οὐχὶ εὐθὺς καὶ ὅπως θέλει, ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν χρόνων ἱκανῶν, ἢ ἀνίσως ἐξυπηρετήσῃ μεγάλας καὶ διαπρεπεῖς ὑπηρεσίας εἰς τὸν τόπον. Ὅταν λοιπὸν ξένοι, οἵτινες εἰς τὴν πατρίδα των δὲν ἤθελαν δεχθῆ τοὺς ἀλλογενεῖς αὐτὲς κἂν ὡς κλητῆρας, ἔρχονται καὶ ἀπολαμβάνουσιν ἀδιαφόρως καὶ ἀδιορίστως ἐντὸς ἄλλης τινὸς κοινωνίας, ὅποιανδήποτε πολιτικὴν ἐξουσίαν ἢ ὅποιονδήποτε μέρος αὐτῆς, τοῦτο εἶνε ἀρπαγὴ καὶ κλοπὴ δικαιωμάτων ἀνηκόντων εἰς ἄλλους, καὶ δὲν δύναται νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ πολὺ, καθὸ πολέμιον πρὸς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων. « Δι' πόλεις (λέγει τις τῶν νεωτέρων σοφῶν) μόνον ἀπὸ τοὺς ἰδίους αὐτῶν πολίτας καὶ κυβερνῶνται καὶ φυλάττονται καλῶς (1) »

Οἱ ξένοι ὅμως ἔχουσι κοινὴν μὲ τοὺς πολίτας τὴν ἀσφαλῆ ἀπόλαυσιν τῶν ἰδιωτικῶν δικαιωμάτων.

Πᾶσα κοινωνία περιέχει καὶ ἄνδρας ὑπερέχοντας τῶν ἄλλων εἴτε εἰς βιομηχανίαν εἴτε εἰς ἐπιστήμην εἴτε εἰς καλλιτεχνίαν εἴτε εἰς ἠθικὴν ῥώμην εἴτε εἰς πλοῦτον· καὶ ὁ μὴ βλέπων μὴδὲ ὁμολογῶν τὴν τοιαύτην ἀριστοκρατίαν, παρεσκευασμένην ἀπὸ τὴν φύσιν αὐτῆν, ἥτις καὶ διαφόρους διαπλάττει τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τοὺς αὐτοὺς καθ' ἐκάστην ἡλικίαν ἀλλοίους παριστᾷ, ἐκεῖνος εἶνε νήπιος καὶ μωρός. Ἀλλ' ἡ ἀριστοκρατία αὕτη μακρὰν ἀπέχει τῆς πολιτικῆς ἐκείνης ἀριστοκρατίας ἢ μᾶλλον ὀλιγαρχίας, τῆς περιβεβλημένης κληρονομικᾷ προνόμῳ, ἥτις ἀνατρέπει τὴν ἔννοιαν παντὸς δικαιώματος, διότι καὶ τοὺς στερουμένους τῶν προνομίων ἀδικεῖ, καὶ τοὺς ἀπολαύοντας αὐτῶν, πολλακίς ἀναξίως γεραῖ.

(1) Un pays n' est jamais bien gouverné, ni bien défendu, que par ses enfans. Say.

ρει. Διὰ δὲ τῆς εὐαρμοστότου χρήσεως τῶν ὑπεροχῶν καὶ δεξιότητων ὅσαι κατὰ φύσιν καὶ κατὰ λόγον ἀναβλαστάνουσιν ἐντὸς τῆς κοινωνίας, δύναται ὁ θεμελιακὸς νόμος, τούτεστι τὸ σύνταγμα, νὰ ὠφελήσῃ μέγας τὴν κοινωνίαν.

Περὶ τῆς ἐκλεκτικῆς ἐξουσίας. Ὅσοι τῶν πολιτῶν κάμνουσι κατὰ τὸν νόμον ἐκλογὰς ἢ διορισμοὺς εἰς δημοσίους ὑπηρεσίας, λέγονται Ἐκλέκται, ἢ Αἰρέται. Τὸ μέρος τοῦτο καθ' ὃ προσδιορίζονται τὰ τῆς ἐκλεκτικῆς ἐξουσίας συστατικὰ, εἶνε τὸ ἀξιολογώτατον τῆς συνταγματικῆς νομοθεσίας, διότι καὶ ἡ ἐξουσία αὕτη, ὅπερ ἐστίν, ἡ ἐκλεκτικὴ, εἶνε θεμέλιον ὅλων τῶν ἄλλων.

Καὶ πρῶτον λέγουσι συνήθως καὶ δείχνουσιν ὅτι ἡ τιμιότης, αἱ γνώσεις, ἡλικία εἰκοσιπέντε ἢ τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα χρόνων, καὶ ποσὴ τις περιουσία, ἀρκοῦσι διὰ νὰ ἐκλεχθῇ τις μέλος τῆς δημοτικῆς βουλῆς [*chambre des communes*]. Διὰ νὰ ἔμβῃ δὲ εἰς τὴν βουλήν τῶν Ὀμοτίμων, ἀρκεῖ νὰ κληρονομήσῃ, ἔχων τὴν προσδιορισμένην ἡλικίαν, πατέρα ἢ καὶ θεῖον ὁμότιμον, ἢ νὰ διορισθῇ κατ' εὐνοίαν τοῦ Βασιλέως. Ὅπου δὲ ἀντὶ ὁμοτίμων, ὑπάρχει αἰρετὴ γερουσία, ὡς εἰς τὴν Ἀρκτῶαν Ἀμερικὴν, ἀπαιτεῖται ἀνωτέρα ἡλικία καὶ περιουσία, παρὰ διὰ τὸν δημοβουλευτήν. Ἐπίσης ἀπαιτοῦσι καὶ ἀπὸ τοὺς Αἰρέτας ῥητὴν ἡλικίαν καὶ ῥητόν τι εἰσόδημα.

Ἄν ὅλα τὰ ἔθνη, εἴτε μεγάλα εἴτε μικρὰ, πρέπη νὰ ἔχουσιν ἀπαραιτήτως δύο βουλάς, τὴν Δημοτικὴν καὶ τὴν Γερουσίαν, ἢ μίαν, τοῦτο θέλομεν ἐξετάσῃ περαιτέρω. Περὶ δὲ τοῦ δικαιώματος τῆς ἐκλογῆς, φρονοῦμεν ὅτι εἰς τόπον μικρὸν καὶ εἰς κοινωνίαν μάλιστα ὀλιγάνθρωπον, αὐτὸ ἀνήκει ἀπλῶς εἰς ὅλους τοὺς πρακτικοὺς πολίτας καὶ εἰς ὅλους τοὺς οἰκογενειάρχας κατὰ δήμους, ὅθεν πηγάζει ἡ ἐκλογὴ τῶντε ἐπιχωρίων συμβουλίων καὶ ἡ τῆς ἐθνικῆς βουλῆς. Ἐπειτα, τὰ εἰσέτι ἀπλοικώτερα ἔθνη, τὰ καθυστεροῦντα

τῶν ἄλλων κατὰ τε παιδείαν καὶ βιομηχανίαν, πολλάκις γίνονται δι' αὐτὴν ταύτην τὴν ἀπραγμοσύνην προθυμότερα καὶ ἐπιβρόπτεστερα εἰς τὴν πράξιν τῆς ἐκλεκτικῆς ἐξουσίας παρὰ τὰ πλούσια καὶ σοφὰ καὶ οὕτως, ἀποκτῶντα ἕξει πολιτικὰς, τὰς παραδίδουσιν εἰς τὰς ἐπομένους γενεὰς ἀσφαλέστερον. Πλὴν τότε ἀνάγκη ἐν ταυτῷ καὶ οἱ εὐάριθμοι σπουδαῖοι ἄνδρες τοῦ ἔθνους νὰ μὴ κατοκνώσιν, ἀλλὰ νὰ φωτίζωσι καὶ χειραγωγῶσι τὸν ὁμογενῆ λαὸν εἰς ἐκλογὴν Βουλευτῶν ἀξίων. Βουλευτῆς δὲ πάλιν δύναται νὰ ἐκλεχθῇ ἀπριορίστως πᾶς πρακτικὸς πολίτης, εἰς τὸν ὅποιον ἔχουσιν ἐμπιστοσύνην οἱ Αἰρέται· διότι ἂν ἡ τοιαύτη ἐλευθερία περιορισθῇ καθ' ὅποιονδήποτε τρόπον, παραβλάπτονται τὰ δικαιώματα τοῦ τε αἰρεσίμου [*éligible*] καὶ τοῦ αἰρέτου. Οὕτως, κυρίως ὡς ἄξιον τῆς ἐμπιστοσύνης του πρέπει νὰ καταστήσῃ ἐκείνον φύλακα τῶν συμφερόντων του, οὐχὶ δὲ ὄντα τοσαύτης ἡλικίας ἢ τοσαύτης περιουσίας, αἵτινες δὲν εἶνε πάντοτε ἰκανότητος ἐγγυήσεις. Καὶ μὲν, ὁ Συνταγματικὸς νόμος πρέπει νὰ προκαταλαμβάνῃ τὰ τεχνάσματα καὶ τὴν κορυφότητα ἐξ ὧν προέρχονται κακαὶ ἐκλογαί, τῶν κανόνων τινὰς πλησίον τοῦ ἔργου τῶν Αἰρετῶν· ἀλλ' οἱ κανόνες οὗτοι δὲν πρέπει νὰ ᾔησιν ἀντίθετοι πρὸς τὴν φύσιν αὐτὴν καὶ τὴν εἰλικρινῆ ἐλευθερίαν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων περὶ ὧν ὁ λόγος.

Ἡ Ἐλευθερία, οἱ Νόμοι, καὶ τὸ Ἄρχειν.

Φιλόσοφος ἐρωτηθεὶς, ποία εἶνε ἡ ἀρίστη πολιτεία; Ἐκείνη, ἀπεκρίθη, ὅπου ἡ ἀδικία ἢ γενομένη εἰς ἓνα πολίτην, λογίζεται ὡς γενομένη εἰς ὅλους. Τὴν αὐτὴν γνώμην παρέφρασαν καὶ οἱ Ἑλβετοὶ, εἰπόντες· ὅλοι διὰ τὸν ἓνα, καὶ ὁ εἰς δι' ὅλους. Οἱ ἄρχοντες ὅμως, πολλάκις λησμονοῦντες ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐτάχθησαν οὐχὶ διὰ νὰ καταλύωσιν, ἀλλὰ διὰ

νά εκπληρωῖσι τοὺς νόμους, οἱ δὲ νόμοι ἐτέθησαν διὰ νὰ φυλάττωσι τὴν ἐλευθερίαν, καθυβρίζουσι μὲν αὐτὴν ἐπὶ προφάσεσιν ἐώλοισ, καταπατοῦσι δὲ τοὺς νόμους κατὰ τὰς φαντασίας, τὰ συμφέροντα καὶ τὰς ἀλόγους τῶν παθῶν τῶν ὀρμῶν. Τότε διαφύγει τὸν νοῦν τῶν ὅτι ἡ ἀρχὴ, καθὼς δημόσιον πρᾶγμα, εἶνε φύσει ἐφήμερον καὶ μεταβαίνει ἀπὸ χειρᾶ εἰς χεῖρα· ὅτι πρὶν ἄρξωσιν, ἦσαν ἀρχόμενοι, καὶ ἔσονται, παύσαντες τῆς ἀρχῆς· ὅτι παρανομοῦντες καὶ παρασπονδοῦντες τὴν ἐλευθερίαν, χαλκεύουσι κατὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν κεφαλῆς καὶ τῆς τῶν τέκνων καὶ οἰκείων καὶ ἀπογόνων, ῥάβδον σιδηρᾶν καὶ ἀκανθίνην, καὶ ἀθλοθετοῦσι κατὰ τοῦ γένους τῶν βραχίονας ἀνοσίους ἄλλων κακῶν ἀρχόντων καὶ χειροτέρων παρ' αὐτοῦς· ὅτι τέλος καὶ κατὰ τοῦ ὀνόματός τῶν νεοσσοτροφῶσιν ἀπεχθεσάτην κακοδοξίαν. Δὲν εἶνε ἡ ἐλευθερία διὰ μόνους τοὺς ἄρχοντας· δὲν εἶνε διὰ μόνον τοὺς ζῶντας· χάρισμα τοῦ παντοδυνάμου, εἴτε κατὰ συνθήκην πόλεως καθιερωθῆ, εἴτε πρὸς καιρὸν καταπονηθεῖσα ἀναζωωθῆ καὶ ἀνασκάψῃ πύργους τυράννων, καὶ τὴν στάκτην αὐτῶν εἰς τοὺς ἀνέμους διασκορπίσῃ, κειμήλιον ἀπόκειται ἀνὰ χεῖρας ὄλου τοῦ ἔθνους, καὶ παρακαταθήκη ὀφειλομένη εἰς τὰς μετέπειτα γενεάς. Οὐδὲ ἡ βία κατασκευάζει δίκαιον, ἀλλὰ μόνη ἡ φύσις καὶ ὁ κατὰ φύσιν νόμος. Ἡ βία δὲ ἐπικαλεῖται τὴν βίαν καὶ ἡ συμφορὰ ἀναγγέλλει τὴν συμφορὰν καὶ πλάναι πολυσχιδεῖς ἐκτὸς τῶν νόμων, κατατροφᾶς διηγούνται εἰς ἀβάτους καὶ σκοτεινὰς ἐρημίας. Τότε πρὸς τοῦτοις ἀνακράζουσιν οἱ τοιοῦτοι ἄρχοντες ὅτι οἱ νόμοι εἶνε ἀνίσχυροι, διὰ νὰ εκπληθῶσιν αὐτοὶ δραστηώτεροι καὶ σχεδὸν εἰπεῖν νομικώτεροι τῶν νόμων. Οἱ νόμοι ἀνίσχυροι, διότι οἱ νόμοι καὶ τὰ νομοκρατέστερα ἦθη τῆς κοινωνίας δὲν ἀποδέχονται τὰς φαντασίας, τὰ συμφέροντα καὶ τὰ ἄλογα τῶν τοιούτων ἀρχόντων πάθη, οὔτε ὑπόσχονται εἰς αὐτὰ, ποινὰς καὶ ζημίας κατὰ πλημμελημάτων

ἀνειροπολουμένων, ἢ μᾶλλον κατ' ἐνεργείας δικαιομάτων ἱερῶν. Καὶ οὕτως ἄρα ἡ σύμπασα πολιτεία ἀμφιπεριτρεπομένη, ἐγκατακεφαλίζεται εἰς τὸ χάος, καὶ ἐλευθερία καὶ νόμοι ἀποβαίνουσι προβλημάτων ὑπὸ βεσις, καὶ ὁ ἄρχων ἀντὶ ὑπηρέτου ἐγείρεται δεσπότης τοῦ νόμου καὶ νόμος αὐτὸς, καὶ δοῦλος ἐκπνέει ὁ νόμος, καὶ σκυλεύεται ἡ ἐλευθερία, καὶ διαμάχεται τὸ παρὸν πρὸς τὸ μέλλον. Τότε ὡσαύτως (διὰ νὰ μὴ παραλείψωμεν καὶ ταύτην τὴν αἰσχροτήτητα τοῦ πίνακος) ἐμφανίζονται καὶ ὑποδεέστερα ἀρχοντίδια, ἡμίψυχοι μικροκοκκαλογλύφοι, ὑπεξούσιοι τῶν ὑπεξουσίων, ἡμίφωνοι ὑποκριταὶ καὶ κατάσκοποι, οἵτινες, διὰ ν' ἀρέσωσι γενναίως εἰς τὸν ὕπατον τῶν ἐπιχθονίων ἢ καταχθονίων θεῶν, τὸν γλυκύτατον κηδεμόνα τῶν καὶ κατ' αὐτοῦς ἀθάνατον, καταπεραίνουσι ὡμῶς καὶ ἀπανθρώπως παράνομα προστάγματα, χαίροντες ὡς κόρακες ἐπὶ πτώμασιν, ἢ ὡς δῆμιοι ἢ δημίων συντοπιταὶ καὶ συμπαίκτορες.

Ἄλλιοι! οὐδὲ κἄν μεταστρέφονται ἀπὸ τὰ φάσματα τοῦ βίου καὶ ἀπὸ τὰ ἀγχίστροφα τῆς τύχης καὶ ἀπὸ τὰς πείρας τῆς κοινωνίας!

Καὶ αὕτη θλιβερὰ τεχνολογία τῆς ἱστορικῆς φιλοσοφίας.

Τὰ ἦθη καὶ αἱ Θεσμοθεσίαι.

Πολλοὶ τῶν σοβαρωτάτων πολιτικῶν ἀγνοοῦσι τὴν οὐσίαν αὐτῆς τῆς πολιτικῆς, τοῦτέστι τὴν ἀνάγκην τῆς συμπαθείας τῶν θεσμοθεσιῶν πρὸς τὰ ἦθη. Διὰ τοῦτους καὶ ἀναξίως τὰ ἔθνη πάσχουσιν, ὀδηγούμενα εἰς τὸ σκότος παρὰ τυφλῶν καὶ κωφῶν καὶ τραυλογλώσσων, καὶ ἀνεὶ προκοπῆς διασθείροντα πολυτιμώτατον χρόνον εἰς προσκόμματα χωρὶς τέλος, διὰ τὰ ὅποια καὶ πολλάκις ἐξίστανται τὰ ἔθνη καὶ φαίνονται ὡς ἄφρονα καὶ ἐμβρόντητα. Ἐπιχειροῦσιν οἱ τοιοῦτοι νομολέται τί περὶ τὴν διάνοιαν τοῦ ἔθνους; Δὲν βλέπετε εἰμῆ

παρασκευάς και παρατάξεις, ως ἐλεπούλεις και μηχανάς πολυδαίδαλους κατὰ τειχῶν δυσάλωτων, και τύπους και πα-
ρατύπους, ὑπὸ τοὺς ὁποίους συμπνίγεται ἡ ὑπόστασις τῆς
νέας διδασκαλίας. Ματαίως τοὺς παριστᾶς ὅτι τὸ πλῆθος
τῶν τύπων εἶνε ἀποτέλεσμα πολυμεροῦς και μακροβίωνος
ἀναπτύξεως πολυανθρώπων και πολυσχέτων κοινωνιῶν! Οἱ
ἐμπειρικοὶ ἐπιμένουσι, φέροντες ἀπαραμείωτον τὴν πανάκειαν
τῶν τύπων ὡς τρόπαιον, και δι' αὐτῶν ζητοῦντες νὰ ἐμφυ-
τεύσωσι τὴν οὐσίαν εἰς λογικὰ ἀφιλόπλοκα, ἢ μᾶλλον νὰ
καταβολεύσωσι τὸ δένδρον ἀπὸ τὰ κλωνάρια και οὐχὶ ἀπὸ
τὴν ρίζαν. Ὅταν πάλιν τραπῶσιν εἰς τὴν περὶ τὰ ἥθη
φροντίδα, φιλοδωροῦσι τὴν κοινωνίαν μὲ ἀπέραντον ἰλιθδα-
πταισμάτων, διηρημένων μέχρι τοῦ ἀπειροστοῦ, και ζωγρα-
φικῶς ἐξεικονισμένων, και ἐκτυλίσσωσιν ἀγχόνας και καρ-
τομίας και τουφεκισμοὺς, και ἄδην ὀλόκληρον ποιῶν, και
Αρακοντεῖος ἐριννύας, ὡς ἄτεχνοι πνευματικοὶ, διδάσκοντες
τοὺς ἐξαγορευομένους και ὅσας δὲν εἶχον οὐδὲ κἄν ἐγνώριζον
ἀμαρτίας, και ἐξοικειοῦντες αὐτοὺς πρὸς τὸ κακὸν διὰ τῆς
εἰκόνας τοῦ κακοῦ. Πλησιάζουσιν εἰς τὰ ἱερά; Λησμονοῦσι
τῆς ἀπαραβάτους ἀνάγκας τῆς ἐθνικῆς θρησκείας. Προ-
εγγίζουσιν εἰς τὸν τρόπον τοῦ ζῆν; Λησμονοῦσι τὸ κλίμα
τῆς γῆς ὅπου ἀρχῆθεν κατέστησεν ὁ Θεὸς τὸ ἔθνος ἐκεῖνο.

Ἡ κατάστασις τοῦ νοῦ, τῶν ἡθῶν και τῆς ζωῆς τοῦ λαοῦ,
εἶνε ὁ πρῶτος νόμος τοῦ νομοθέτου, και τῆς οἰκοδομῆς του ὁ
ἀνοργωνιαῖος τῶ ὄντι λίθος. Ὄφείλει μὲν αὐτὸς νὰ ἀνορ-
θῶσῃ και νὰ διαπλάσῃ τὸ ἔθνος εἰς τὸ τελειότερον, ἀλλ' ὡς
διδάσκαλος και πατήρ, οὐχὶ δὲ ὡς τύραννος. Χρειαζεται
νὰ ἔχη πρὸ πάντων δεξιότητα και στοργήν. Δὲν ἀρκεῖ ἡ
θεωρία, χωρὶς τὴν μέθοδον και τὴν φιλίαν. Δὲν ἀρκεῖ ἡ
διδασκαλὴ ἐπιστήμη, χωρὶς τὴν διδάσκουσαν τέχνην.
Νόμοι εἶνε τὰ ἥθη, ἀλλὰ νόμοι διαβατικοί· οἱ δὲ γραπτοὶ
νόμοι, πρῶτος και φιλανθρώπως προβιβάζοντες τὰ ἥθη,

και αὐτοὶ συμφέρει νὰ προβιβάζωνται καθ' ἐκαστην γενεάν,
και ταχύτερον ἔτι ἢ βραδύτερον, κατὰ τὴν ὁξύτητα τοῦ
ἔθνους εἰς τὸ μανθάνειν και προβαίνειν.

Παράδειγμα ἡ πατρίς μας. Ἐκεῖ ὑψώθη μὲν ἡ Γουλλοτίνη,
ἀλλὰ δῆμιον δὲν εὗρισκα. Μόλις πλησιάζει διὰ τὸν ἀδρὸν
μισθὸν κάποιος Μωαμεθανός, και ἡ γυνὴ του τὸν παραιτεῖ,
και αὐτὸς χριστιανὸς γενόμενος, ἀποβρίπτει τὴν ὑπηρεσίαν.
Τότε ἡ νόμφ πολέμου πειθαρχία καταναγκάζει τακτοῦς
στρατιώτας νὰ ἐκπληρώσωσι τὸ ἔργον ἐκείνου και ἄκοντες
ἀφ' οὗ δὲ εὗρέθη νέος δῆμιος, σῶμα ἐκ τῶν ὑπὸ τοὺς Τούρκους
λαῶν, δολοφονεῖται πάλιν, ὡς λέγουσιν, ἀπὸ συντοπίτας
του. Τὸν αὐτὸν δὲ πρότερον ἀπαντήσας γνώριμος ὁδοιπο-
ροῦντα, και ἀθελήτως προτεγγίτας, πλύνει τὴν χεῖρα του
εὐθύς. Καὶ Κρήτα δὲ τινα, συμβοηθὸν γενόμενον τοῦ δη-
μίου δι' ἄκραν πενίαν, ἀποσπῶσιν οἱ πατριῶται του μὲ
ἀπειλὰς και μὲ δῶρα. Τί συνάγεται ἐκ τούτων ὅλων; Μήπως
ὁ Ἕλληνας λαὸς δὲν ἐγνώριζε πῆν κεφαλικὴν ποινὴν; Μή-
πως δὲν εἶδεν ἀναριθμήτους θανάτους; Βέβαια· ἀλλ' ἀπο-
τρέφεται ἐκ βάθους ψυχῆς τὴν ποινὴν ταύτην, και μάλιστα
θεσμοθετικῶς, σκηρικῶς και ἐπαγγελματικῶς καταφερομένην.
Διατρανοῦται δὲ και ἡ Ἕλληνικὴ φιλοτιμία, ἐκίπτουσα διὰ
σφοδρότητα μὲχρι δολοφονίας, και πάντα λίθον κινουσα διὰ
νὰ μὴ συγκαταισχυνηθῇ μὲ τὸν συντοπίτην ἀδελφόν.

Ὅτω κατανοῶμεν εἰς τὸ πολύκροτον ζήτημα τῆς ποι-
ναίας νομοθεσίας, και προσφιλὲς εἴστε τοὺς σεμνοτάτους τῶν
φιλοσόφων και εἰς τῆς φιλανθρώπους Κυβερνήσεις τῆς ἐπο-
χῆς μας, τὸ περὶ καταργήσεως τῆς κεφαλικῆς ποινῆς·

Και πρῶτον· ἡ κοινωνία πῶς ἀφαιρεῖ ὅτι δὲν δύναται
νὰ δῶσῃ, ἡγουν τὴν ζωὴν;

Δεύτερον· ἴσως διὰ νὰ ἐκδικηθῇ πρὸς κακούργους; Ἀλλὰ
κοινωνία ἐκδικητικὴ και νόμος ἐκδικητικὸς, εἶνε παραλογισμοὶ
βαρβάρων αἰώνων, και θηριωδία πράξεώς τε και θεωρίας.

Τῆς μὲν κοινωνίας τὸ ἔργον εἶνε νὰ προκταλαμβάνῃ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν σπερμάτων τῆς κακίας διὰ τῆς παιδαγωγίας καὶ ἐκπαιδεύσεως, καὶ εἰς τιμὴν ἄγουσα τὴν ἀρετὴν, καὶ ἀκριβῶς καὶ ἀταλαιπώρως θεμιστεύουσα τὸ δίκαιον, καὶ εὐκολύνουσα ἐκ παντὸς τρόπου τὰ τῆς ζωῆς· τῆς δὲ ποιναίας νομοθεσίας τὸ τέλος δὲν εἶνε νὰ φονεύῃ τὸν κακουροῦντα· (διότι τοῦτο πράττει καὶ ὁ κακούργος, ὅταν δυνατώτερος ᾖ) ἀλλὰ νὰ τὸν διορθῇ, ἀποχωρίζουσα αὐτὸν προσωλακτικῶς ἀπὸ τῆς κοινωνίας ὡς τεθρηωμένον μέλος, καὶ ἐνταυτῷ ἱκανοποιούσα τὸν κακουργηθέντα κατὰ τὸ δυνατόν. Προβάλλοντες ὅμως τινὲς τὴν ἀνάγκην τοῦ παραδείγματος καὶ διὰ τοὺς ἐπιβόρεπεις εἰς κακουργίαν καὶ διὰ τὸ πλῆθος, ἀπειτυχοῦσι τὸ ἔσχατον καὶ πομπικὸν τῆς ποινῆς· οὐδ' ἐνθυμοῦνται ὅτι πολλοὺς μὲν ἐσκληρύνει ἔτι μᾶλλον καὶ κακουργωτέρους ἑαυτῶν ἀπέδειξεν ἢ πρόγινωσις τῆς τοιαύτης ἀνιλέου καὶ θριαμβευτικῆς τιμωρίας, τὸ δὲ πλῆθος ἀποτραχυνόμενον διὰ τῆς συνθηθείας τοῦ θεάματος, συντρέχει καὶ ἀποχωρεῖ, οὐδεμίαν ἀποφῆρον πικρᾶναισιν διαρκῆ.

Μεγάλως διαφέρουσιν ἐξ ἐναντίας τ' ἀποτελέσματα τοῦ συστήματος τῆς διορθώσεως καὶ μετανοίας, προσαρμοζομένου εἰς τοὺς κακούργους. Ἐκεῖ, ἢ μὲν κοινωνία, ἐξησφαλισμένη κατ' αὐτῶν, γνωρίζει ὅτι ἀγωνίζονται ἀγῶνα παραδειγματικὸν καθάρσεως καὶ σωφρονισμοῦ· οἱ δὲ ἀμικρύντες, ἐπιστρέφοντες κατὰ μικρὸν διὰ σιωπηλῆς, ἐργατικῆς, μεμονωμένης καὶ κατηχητικῆς μεθόδου εἰς τὴν σύννοιαν καὶ τὴν ἡμερότητα, σώζονται καὶ δι' ἑαυτοὺς καὶ διὰ τὴν κοινωνίαν.

Ἀλλὰ λέγουσιν ἡμεῖς οὔτε κἄν φυλακὰς ἔχομεν. Οἰκοδομήσατε λοιπὸν, ὧ ἀπρονόητοι καὶ ὀκνηροὶ καὶ ἄσωτοι ἄρχοντες, ἐξ ὧν συνεισφέρει ἡ κοινωνία μὲ τύσους ἰδρώτας καὶ μύχλους. Δὲν εἶνε περὶ ἐλαχίστων ὁ λόγος, ἀλλὰ περὶ ἠθῶν καὶ περὶ ζωῆς. Ἡ μήπως, διότι οἰκοδομὰς δὲν

ἔχετε, καὶ φροντίδα δὲν λαμβάνετε, πρέπει νὰ σφάζοντα οἱ ἄνθρωποι, καθὼς σφάζουσιν οἱ ἔχθροὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἔχθρους, ὅταν δὲν θέλωσι νὰ τοὺς ἀπολύσωσιν, ἢ δὲν δύνανται νὰ τοὺς φυλάξωσιν ἀσφαλῶς;

Ἢδη πεῖρα εὐάγγελος ἀγορεύει ὑπὲρ τῆς φιλανθρώπου καὶ θεαρέστου ταύτης θεωρίας. Ἐλισάβετ, Ῥωσσίας αὐτοκρατορίσσα, δὲν ὑπέγραψε καταδίκην θανάσιμον, καὶ ὅμως ἐκ τούτου δὲν ἐπληθύνοντο τὰ κακουργήματα. Λεοπόλδος ὁ αὐτίμιμος τῆς Τοσκάνης ἡγεμὸν, καταλύσας τὴν κεφαλικὴν ποινὴν, ἡμερωτέρους ἀνέδειξε τοὺς ὑπηκόους. Ἡ Ἀρκτῶν Ἀμερικὴ σήμερον, ἡ Ἑλβετία, ἡ Ἀγγλία, καὶ ἡ Γαλλία διαμιλλῶνται πρὸς ἀλλήλας νὰ φέρωσιν εἰς πέρας ἔργου τὰ τῆς φιλοσοφίας θεωρήματα περὶ τὴν φύσιν καὶ τὸν προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὸ καθῆκον τῆς κοινωνίας. Ἐὰν λοιπὸν ἐκείνα τὰ εἴδη, καὶ καταφορικώτερα ὄντα πρὸς τὰ ἐγγλήματα, καὶ ἄξυπαθέστερα διὰ τὰς πολυμόρφους, κοινωνικὰς χρεῖας καὶ ἐξεις των, ὅχι μόνον δὲν φρονοῦσιν ὅτι κινδυνεύουσιν ἐκ τοῦ κατὰ διόρθωσιν ποιναίου συστήματος, ἀλλὰ καὶ ὅτι βελτιούμενα ὠφελοῦνται, πόσον μᾶλλον δὲν ἀρμύζει τοῦτο εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν, εἰσέτι μὲν ἀπλοϊκὴν, βδελυττομένην δὲ καὶ ἀποφρίττουσαν τὸ ἄγος τῆς κεφαλικῆς ποινῆς, πρὸς δὲ καὶ ζημιωθεῖσαν ἤδη κατὰ τὰ ἦθη, ἀφ' ἧς στιγμῆς αἱ θανάσιμοι καταδίκαι δαφυλῶς ἐθεσμοθετήθησαν, καὶ αἱ περὶ αὐτὰς παρατάξεις πανηγυρικῶς ἐδραματουργήθησαν;

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.

‘Ο γέρον Λιμπέρης, ἢ διάλογοι ἐν περιπάτῳ, ὑπόθεσιν ἔχοντες ἦθη καὶ πράγματα ‘Ελληνικὰ, γραφέντες ὑπὸ τοῦ Κυρίου Σίβι.

Ἀθήνησιν, 1836. ἐκ τῆς τυπογραφ. Α. Ἀγγελίδου

Τὴν ὄραν ταύτην, καθ' ἣν νέοι, οὔτε μαθήσεως ἀκόμῃ ὀρθῆ; ἔχοντες ταμιεύματα, οὔτε ἦθος βέβαιον, οὔτε γνώσιν ἀσφαλῆ τῆς Ἑλληνικῆς γραμματικῆς καὶ λέξεως, οὔτε ἔξιν Ἑλληνισμοῦ ἀμόλυτον ἀπὸ τῆς ξενικᾶς τοῦ λόγου κακίας, πηδῶσιν εἰς τὸ μέσον ῥήτορες καὶ διδάσκαλοι τοῦ λαοῦ, ποιηταί, φιλόσοφοι καὶ φιλολόγοι συγγραφεῖς ἀντὶ ἀναγνωστῶν, διαφθείροντες ἑαυτοὺς τε καὶ τοῦ πρωτοπείρου κοινῶ τὸ δοξαστικὸν (gout): οὐδὲ καταδέχονται νὰ πιστεύσωσιν ὅτι τὰ παραθετικὰ, τὸ κρεῖττον καὶ τὸ ἄριστον, ὑπάρχουσι καὶ εἰς τὴν φύσιν καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ εἰς τὴν ἐπιστήμην ἐπὶ τῆς αὐτῆς, λέγομεν, ἐποχῆς, μέγα νομιζόμεν εὐτύχημα τὸ νὰ ἀπαντῶμεν πρωτότυπα συγγράμματα ἀνδρῶν ἀποτελεσεσμένων, μεστῶν κατὰ τὸν νοῦν, καὶ ἐρόντων νὰ μᾶς παραδώσωσι τὴν καλὴν καὶ σωτήριον μὲ φωνὴν ἑμμουσὸν καὶ μὲ ἐγγύρον χαρακτῆρα. Τοιοῦτου συγγραφέως ἔργον εἶνε οἱ δύο διάλογοι οὗτοι, ἄνθη χειμῶνος (διὰ νὰ ἐκφρασθῶμεν ὡς αὐτὸς), καὶ δράσης τοῦ περιεστῶτος ἡμᾶς φιλολογικοῦ κήρυξ.

Μεταξὺ γέροντος καὶ νέου διαπεραίνόμενοι, καὶ περὶ συμφέροντα ἠθικώτατα καὶ πολιτικώτατα ἀνεπιδείκτως φιλοσοφοῦντες, βέουσιν ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους ὡς βεῦμα ἠπιον, καθάριον, εὐήγον, ἀπὸ εὐμενεῖς αὔρας παραπεμπόμενον λαμβάνουσι δὲ πολλάκις καὶ διάρσιν εὐγυρον, καὶ εὐφαντασίωτον εἰκονισμόν, καὶ εἰρωνείαν, καὶ κωμικὸν ἐπίτρογον ἄθυρον, καὶ ἄπτικ' ἄπτικ' ἀστε' τιν. Τὸ μέγιστον ἐπιτεχνολογοῦνται συγκριτικῶς τὰ παλαιὰ καὶ τὰ καινὰ πράγματα καὶ ὀνόματα, γέμει σωφρόνων καὶ περιπαθῶν ἐπιλογισμῶν. Τὸ περὶ θρησκείας, εἶνε θαυμάσιον. « Ἡ θρ...σκεία (λέγει) εἶνε συνδεμένη μὲ τὸ σύστημα τῶν χρειῶν καὶ τῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου· εἶμαι φυσικὴ πρὸς αὐτόν ὡς κοινωνικὸν ζῶον ὁ ἄνθρωπος, ἔπρεπε νὰ ἦναι καὶ θρησκευτικόν.... Εἰς τόσα λυπηρὰ πράγματα πανταχῶθεν

ζητοῦμεν παραμυθίαν, ἀλλ' ἐκ μόνῃς τῆς θρησκείας τὴν ἀπολαμβάνομεν. Μᾶς καταδιώκουσιν οἱ ἄνθρωποι; Δημιουργοῦμεν καταφυγὴν πέρα γῆς καὶ ἀνθρώπων. Μᾶς ἀποστρέφεται ἡ ἐξουσία ὡς φίλους τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἐλευθερίας, τῆς πατρίδος; Παρηγορούμεθα ἐκ τῆς ιδέας ἰσχυροῦ τινος ἐξουσιαστοῦ, πατρὸς τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, ὅστις πάντοτε μετ' ἡμῶν εὐρισκόμενος, θέλει μᾶς βραβεύσει ἀξίως, διότι ἐμείναμεν πιστοὶ εἰς τὴν δικαιοσύνην, τὴν ἐλευθερίαν, τὴν πατρίδα. Μᾶς θλίβει πρόωρος φιλτάτων στέρσις; Δὲν εἶναι ἀδύνατον τὸ ζεῦγμα τῆς ἀβύσσου· ῥίπτομεν γέφυραν ἐπ' αὐτῆς θρησκευτικὴν, νοεράν, καὶ ἀπολαμβάνομεν τὰ φίλτατα. Τέλος, ὅταν καταντήσωμεν εἰς τὴν ἐσπέρην τῆς παρούσης ζωῆς, περιμένομεν εὐέλπιδες τὴν ἀνατολήν τῆς μελλούσης. . . . . Πᾶν ὅτι ἐσωτερικὸν εὐγενὲς αἴσθημα, μετέχει θρησκείας. Αὕτη εἶναι τὸ κέντρον ὅπου συμπίπτουσιν ὅλαι αἱ ιδέαι τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἐλευθερίας, τοῦ ἐλέους, καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν, ὅσαι εἰς τὸν μίχρ ἡμέρας τοῦτον κόσμον συνιστῶσι τὴν ἀξίαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Αὕτη εἶναι τὸ θρύλλημα, ἡ ἀδιάκοπος παράδοσις τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ, ἡ διὰ τῆς κακίας καὶ παρανομίας τῶν αἰῶνων διαπεραίουμένη. Αὕτη εἶναι ἡ αἰωνία φωνή, ἥτις ἀποκρίνεται πρὸς τὴν ἀρετὴν μὲ τὴν γλῶσσαν τῆς ἀρετῆς, ἡ ἔκκλησις τοῦ παρόντος εἰς τὸ μέλλον, τῆς γῆς εἰς τὸν οὐρανόν, ἡ ἄσυλος καταφυγὴ τῆς ἀθωότητος πασχούσης καὶ ἀπελπιζομένης. Φίλτατε Δημήτριάδε! Εἰς τοὺς μωροὺς ἀνέκει νὰ φρονῶσιν ἀντὶ τούτων ἄλλα.»

Μεταβαίνει ἔπειτα εἰς τὸ τῆς κηρύξεως τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ ἐλεεινολογεῖ τὴν παῦσιν, ἢ τὸ ἀδέξιον αὐτῆς, καὶ τὴν ἀποχέρσωσιν τῶν ψυχῶν.

Τὸ περὶ Ἑφημερίδων μέρος, εἶνε στοχαστικώτατον τοῦ πρόποντος καὶ τοῦ ὠφελίμου καὶ τοῦ δικαίου, καὶ εὐτόνω ἐπανορθωτικόν.

Ἡ περὶ ἀσωτίας καὶ πολυτελείας καὶ αὐτῆς πραγματεία τοῦ βιβλίου, εἶνε ἐπίσης σημειωδεστάτη. « Εἰς τί δὲ τόση, (λέγει) δαπάνη καὶ φορὰ; Εἰς ἀναγκαιότατα πράγματα, καταγεγραμμένα ἀκριβῶς εἰς τὰ βιβλία τοῦ Παππαδάκη καὶ τοῦ Φιλίππου, καὶ εἰς τὰ κατάστιχα τῶν σακχαροποιῶν. . . . Μὴ νομίσης δὲ ὅτι καὶ τῆς ἀδελφῆς τὸ ἦθος ἐμεινεν ἀλώβητον καὶ ἀβλαβές. Τῆς μητρὸς τὸ παράδειγμα, τῶν ἀδελφῶν καὶ τῶν φίλων ἡ συναναστροφή. . . . ὅθεν ἐληκύθισε καὶ αὐτὴ τὸ πρόσωπον ἐξώγκωσε τὰ ὀπίσθια μὲ προσθέτους ἐπιγλυτιδας· ἐσφιγξέ τὴν ζώνην τῆς· ἐπέρασεν εἰς δύο πτιλωτὰ προσκεφάλαια τοὺς βραχιονιάς τῆς· ἐπύργωσε τὴν κεφαλὴν τῆς, ὡς ἡ μήτηρ τῶν θεῶν μὴ δυναμένη νὰ καθίσῃ, στηρίζεται· μὴ δυναμένη νὰ σκύψῃ, οὐκλάζει· ἐσφηκώθη, ἐφυσκώθη· ἐπλάτυνε τὰς χεῖρας τοῦ ἐνδύματός τῆς εἰς πλάτος βρακίων ὑδραϊκῶν· καὶ ὅταν ὅλοι γελῶσιν, αὐτὴ μάλιστα ὑπομειδιᾷ· διότι γελῶσα, κινδυνεύει νὰ διαβρῶγῃ ἡ καλὴ μου Πομφολύγη. . . . Πῶς δὲ ῥάπτεται τὸ ἐνδυμᾶ· πῶς πλέκεται τὸ πλεκτόν· πῶς τοῦτο τὸ οἰκιακὸν ἔργον γίνεται· πῶς ἐκεῖνο διατηρεῖται· ὅσα, εἰς βραχυλογίαν, περιλαμβάνει ἡ ἀναγκαιότατῃ ἐπιστήμῃ τῆς γυναικείας οἰκονομίας, εἶναι ἄγνωστα πρὸς αὐτὴν καὶ καταφρονητὰ, καθὼς καὶ τὰ τῆς ἀνδρικής πρὸς τοὺς ἀδελφούς τῆς, κ. τ. λ. » « Ἐπειτα τοῦ βλέπομεν (λέγει) εἰσαγόμενα τοιαῦτα ἦθη; Ὅπου ἡ κυβέρνησις δίδει τὸ παράδειγμα τῆς πολυτελείας, καὶ τιμᾷ τὴν πολυτέλειαν. . . . Τῆς μεσοβασιλείας ἡ ἀνόητος πολιτικὴ, πρῶτον μὲν μᾶς συνεκάλεσε νὰ ὀρκισθῶμεν ὑπὲρ τῶν μελλόντων νόμων· δευτέρον δ' ἀμέσως νὰ χορεύσωμεν, ὕπερ ἐστὶ, νὰ δαπανήσωμεν καὶ στολισθῶμεν πολυτελῶς, καὶ πάλιν νὰ χορεύσωμεν, καὶ πάλιν, καὶ πάλιν, καὶ νὰ χοροπηδήσωμεν καὶ νὰ σκιρτήσωμεν, καὶ αὖθις μὲ νέον ἐνδυμα, μὲ ἄλλον στολισμὸν, κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ συρμοῦ τῶν Παρισίων».

Τὸ θεσμοθετῶν χωρίον τῶν διαλόγων εἶνε καλῶς περινενοημένον καὶ συνταγματικόν. Μία τῶν Ἐφημερίδων ἐξέφερε πρὸ ὀλίγου ἐκλογάς τινὰς ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ παρακεκομμένας, ὅπως συνθίξει νὰ πράττῃ καὶ ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως τῶν δημοσίων πραγμάτων. Ὅθεν ἔγραψεν. . . . « ἄλλας ἱερὸν « πολυμαθείας κατὰ τῆς αὐτοχθονικῆς ἀπαιδευσίας διακεχυμένον, τότε θέλομεν κερδίσει μὲγα τί; » ἐν ᾧ ὁ συγγραφεὺς λέγει γενναίως « τότε βέβαια θέλομεν πανηγυρίσει μὲ « περισσοτέρας καννίων βολὰς, παρ' ὅσας ἐπὶ τῆς εὐτυχούς « συστάσεως τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ». Οὐδ' ἀπεμνημόνευσεν ἡ αὐτὴ ἐφημερίς τὸ τελευταῖον κεφάλαιον τῆς τοῦ συγγραφέως γνώμης, τὸ ἐξῆς· « Ἡ συνταγματικὴ ἐλευθερία, ἀντὶ νὰ προσάλλῃ συνθήκας, ὡς λέγεις, διὰ νὰ παρὰδοθῇ πρὸς ἡμᾶς, δημηγορεῖ δημοσθενικῶς διὰ νὰ μᾶς « πείσῃ νὰ τὴν ὑποδεχθῶμεν· καὶ δὲν προαπαιτεῖ, ἀλλ' ὑπόσχεται τὰ καλὰ, πρὸ δὲ πάντων τὴν ἐξοικονόμησιν τῆς « ἀπολλυμένης δραχμῆς ». Εἰς τοὺς Πολιτικούς δὲ τῆς αὐτῆς ἐφημερίδος ἀρμόζουσι διαφερόντως τὰ ἐπόμενα· « Ἡ κυρία τούτων σκέψις καὶ φροντίς εἶνε ὁ χρηματισμὸς, πρῶτον μὲν ὁ ἐκ δανείων, ὡς ἡσυχότερος, δεύτερον δὲ ὁ ἐκ φορολογίας καὶ δεκατευμοῦ. Δὲν συμβιβάζεται τραπεζίτης « ἄγγλος; Θεραπεύει τὸ κακὸν Ἑλληνόγερμανὸς χρηματοποριστής. Συνήχθη χρῆμα; Κατωρθώθη τὸ πᾶν· ἔλα νὰ « χειροκροτήσωμεν καὶ νὰ βάλωμεν τοὺς Ἕλληνας νὰ μᾶς « πολιτογραφήσωσιν εὐχαρίστως καὶ εὐγνωμόνως· ἡ δὲ δαπάνη τοῦ συναγομένου χρήματος; . . . . Αὐτὴ δὲν ἔχει δυσκολίαν· δὲν ἀπαιτεῖ σκέψεις καὶ συλλογισμούς· εἶναι πάντῃ « δημὸς τέχνη, ἔμφυτος εἰς πάντα ἄνθρωπον, καὶ πρὸ πάντων εἰς ἡμᾶς ».

Παύοντες τὴν ἔκθεσιν ταύτην ἐξ ἀνάγκης, τοῦτο μόνον θέλομεν ἐρωτήσῃ τὸν καλὸν συγγραφέα. Διὰ τί ἔχει ἀκλιτον ὄνομα, ἐν ᾧ κατὰ τὰ ἄλλα πάντα εἶνε Ἑλληνικώτατος; Σίβι, Σίβι λέγεται, ἢ Σίβις, ἢ Σίβης, ἢ Σιβῆς; Καὶ ὀλίγα δέ τινα παροράματα εὐρίσκομεν εἰς τὸ βιβλίον, τυπογραφικὰ, βέβαια, ὡς τριήρων, ἀντὶ τριηρῶν, θεοπεποιη· εἶναι ἀντὶ θεοποιημένοι, ἀνακτόρια, ἀντὶ ἀνάκτορα, χειρουργοῦς, ἀντὶ χειρουργοῦς. Ἐν τοσοῦτῳ τὸν παρακαλοῦμεν νὰ ἀναλάβῃ καὶ αὖθις τὸν κάλακον ἠγορῆ πίσυρος, μηδ' ὀλιγὸς ἐνθυμού-

μενος χάριν ἡμῶν τὰ ἐν προσιμίῳ τῶν διαλόγων του με-
τριοφρονήματα.

Παρασημειώματα.

— Εἰς τῶν σημερινῶν ὑπουργῶν τῆς μεγάλης Ἀγγλίας, ὁ Λόρδος Δουγκάνων (Duncanon), ἐσύστησε νεωστὶ ἐφη-
μερίδα ὀνομαζομένην ὁ Ἀπρωσοπόληπτος (I' Impartial)
εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ὑπογράφεται ὡς ἀρχισυντάκτης. Φαινό-
μενον κοινωνικὸν μέχρι τοῦδε ἀνήκουστον, καθ' ὃ συγκιρνω-
νται εἰς ἓν τὰ δύο ἐπαγγέλματα τοῦ ἐνεργεῖα πολιτικοῦ καὶ
τοῦ δημοσίου συγγραφέως μὲ εὐγενῆ παρρησίαν.

— Εἰς τῶν συνδρομητῶν μας, δικαστῆς ὄχι τῆς ἀνωτέρας
τάξεως, ἀλλὰ τῆς περὶ τὰ πλημμελήματα, καὶ διαμένων
ὄχι εἰς ἐπαρχίαν τινὰ, ἀλλ' εἰς τὴν πρωτεύουσαν, μᾶς ἐμή-
νυσεν ὅτι, ἐπειδὴ τὸ σύγγραμμά μας δὲν εἶνε φιλολογικὸν
κατὰ τὴν προκήρυξιν, παύει τῆς συνδρομῆς. Ἡμεῖς καθὼ
μαθηταὶ τοῦ Σωκράτους πιστεύοντες εἰς τοὺς οἰωνοὺς, ἐξε-
λάβομεν τὴν παῦσιν του ὡς ἄριστον οἰωνόν, διότι τὴν αὐτὴν
στιγμὴν μᾶς ἔφθασαν ἕξ ὀνόματα νέων συνδρομητῶν ἀντὶ
τοῦ ἐνὸς ὀνόματός του, τὸ ὁποῖον ἀμέσως ἐσύσαμεν. Ἄλ-
λως δὲ τὸ μήνυμα τοῦ σοφοῦ δικαστοῦ ἔχει καὶ τι ἀκατα-
νόητον εἰς ἡμᾶς, οὐδὲ κατέχομεν πῶς ἐρμηνεύει τὴν λέξιν
Φιλολογία. Ὅτι ὑπεσχέθημεν εἰς τὸ κοινόν, καὶ τὸ φυλάτ-
τομεν καὶ θέλομεν τὸ φυλάξῃ· διότι, εἴτε στενωτέρον ἐξη-
γηθῇ ἡ *φιλολογία*, καὶ εἰς τὰ τέσσαρα φυλλάδιά μας εὐρί-
σκειται μέρος φιλολογικόν· εἴτε πλατύτερον ἐκληφθῇ ἡ λέξις,
καθὼς καὶ ἐκλαμβάνεται εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἡμεῖς
φαινόμεθα ὅλως φιλόλογοι, δηλαδὴ φιλομαθεῖς, φιλοσοφούν-
τες, θεωρητικοί, φιλήκοοι, φιλοθεάμονες, φιλοῖστορες, τεχνο-
λόγοι, καὶ κατὰ τὴν προσηγορίαν μας, ἐρευνῆται τῶν ἠθικῶν,
οἰκονομικῶν, φιλολογικῶν, καὶ θεσμοθετικῶν πραγμάτων.
Ἄλλ' ἴσως πρὸς χάριν τοῦ ἀνδρὸς δὲν εἶνε ὁ Θεατῆς ὀπωσοῦν
κατεσκελετευμένος καὶ ξηρὸς ἀπὸ τὴν ἰκμάδα ἐκείνην ἥτις
δίδει σπασμοὺς εἰς τοὺς ὑδροφόβους καὶ τρέμοντας τὴν πο-
λιτικὴν εἰδωλοκρατίαν. Καὶ ταῦτα μὲν παρ' ἡμῶν πρὸς τὸν
ῥαδαμάνθειον δικαστήν. Ὁ δὲ πατὴρ τῆς Προόδου ἄς ἐξε-
τάσῃ τὸ πάθος του εἴτε προοδευτικὸν εἶνε εἴτε ἀδρανὲς εἴτε
ἀπισθοδρομικόν, κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἐπιστήμης.

Τιμὴ τῶν δύο φυλλαδίων, δραχμὴ μία καὶ ἡμίσεια
κατὰ μῆνα· διὰ δὲ τοὺς ἕξ τῆς Ἐπικρατείας συνδρομητῶν,
δραχμαῖδ' ἑξήκοντα καὶ εἴκοσι λεπτά.

ΠΙΝΑΞ

τῶν περιεχομένων ἐν τῷ τετάρτῳ φυλλαδίῳ.

Οὐσία καὶ βάσεις τοῦ πολιτικοῦ δικαίου	Σελ.	1
Ἡ Ἐλευθερία, οἱ Νόμοι, καὶ τὸ Ἄρχειν	"	5
Τὰ ἦθη καὶ αἱ Θεσμοθεσίαι	"	7
Φιλολογία	"	11
Παρασημειώματα	"	16